

การพัฒนารูปแบบการสนับสนุนการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ในสถานประกอบการ*

สุสัณหา ยิ้มแย้ม**

พิกุล ทรัพย์พันแสน***

ศรีเวียง ชุ่มปิ่น***

บทคัดย่อ: การกลับเข้าทำงานในสถานประกอบการมักถูกมองว่าเป็นอุปสรรคต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างต่อเนื่อง หากไม่ได้รับการสนับสนุนจากสถานประกอบการ วัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้เพื่อพัฒนาการสนับสนุนการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในสถานประกอบการและเปรียบเทียบอัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในระยะก่อนและหลังการดำเนินงาน สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการมี 2 แห่ง การดำเนินโครงการเริ่มตั้งแต่การร่วมค้นหาปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน และร่วมติดตามประเมินผล การรวบรวมข้อมูลหลักโดยการสัมภาษณ์สตรีที่เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ใน 6 เดือนแรกหลังคลอดกับในระยะก่อนดำเนินงาน 32 คน และในระยะหลังดำเนินงาน 21 คน การสนทนาแบบไม่เป็นทางการกับตัวแทนผู้บริหารสถานประกอบการ หัวหน้างานและการสังเกตการจัดกิจกรรมรณรงค์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย และทดสอบไคสแควส์

ผลการวิจัยได้รูปแบบการสนับสนุนการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ซึ่งมีคณะทำงานรับผิดชอบกิจกรรมรณรงค์การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในสถานประกอบการ ตามแนวคิดโครงการสถานที่ทำงานสายสัมพันธ์ของสหพันธ์ส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาโลก และโครงการส่งเสริมการจัดตั้งมูมนมแม่ในสถานประกอบการกิจการของรัฐบาลไทย หลังการดำเนินงาน พบว่า อัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของสตรีในสถานประกอบการสูงกว่าระยะก่อนการสนับสนุนการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งอัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวยังน้อย 6 เดือน ($p < .01$) และอัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ร่วมกับนมผสมอย่างน้อย 6 เดือน ($p < .001$)

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยนี้ ควรกระตุ้นให้มีการสนับสนุนการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในสถานประกอบการทุกแห่ง โดยคำนึงถึงความแตกต่างกันตามบริบทของสถานประกอบการ และเพิ่มกิจกรรมการให้คำแนะนำและช่วยเหลือมารดาที่ทำงานเป็นรายบุคคล ตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์ หลังคลอด ตลอดจนกลับมาทำงาน จนกระทั่งหย่านมมารดา รวมทั้งควรมีการศึกษาติดตามถึงผลลัพธ์ในระยะยาวต่อไป

วารสารสภาการพยาบาล 2555; 27(2) 122-133

คำสำคัญ: สถานประกอบการ, มารดาที่ทำงาน, การสนับสนุนการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

*วิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

**ผู้เขียนหลัก รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, Email: Syimyam@mail.nurse.cmu.ac.th

***พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมหานครเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Development of Ways of Promoting Breastfeeding in Workplaces*

Susanha Yimyam**

Pikul Thaphansan***

and Srivieng Chumphan***

Abstract: Returning to workplaces after a maternity leave is usually considered an interruption to breastfeeding, unless proper support is given by the workplaces. The main objectives of this operational-participatory research project were to develop ways of promoting breastfeeding in workplaces and to make a comparison between the pre-experimental and post-experimental rates of breastfeeding in workplaces. The project, in which two workplaces participated, started with attempts to identify problems, cooperative planning, cooperative implementation and cooperative evaluation. The primary data were collected through (i) interviews with female participants regarding breastfeeding during the six months after birth-giving, 32 before the project and 21 after the project; (ii) informal conversations with the workplaces' administrators and section heads; and (iii) observations of relevant campaigning activities. Data analysis was based on descriptive statistics and chi-square testing.

The research revealed practical ways of promoting breastfeeding, which conformed to the assigned working group's campaign for breastfeeding in workplaces jointly initiated by the Mother-Child Relationship Project of the Global Union for Breastfeeding Promotion and the Thai Government's Breastfeeding Corners in Workplaces Project. After project implementation, the rates of breastfeeding in workplaces increased significantly. The frequency of feeding only breast milk and feeding breast milk mixed with other milks to babies for at least 6 months increased by $p < .01$ and $p < .001$, respectively.

Based on this research, it is recommended that promotion of breastfeeding in workplaces be stimulated, with differences in workplaces' contexts taken into consideration. In addition, counselling and assisting activities should be conducted to individually assist working mothers from their pregnancy to their post-delivery period, as well as for their return to work and their children's weaning. Also, long-term follow-ups are strongly recommended.

Thai Journal of Nursing Council 2012; 27(2) 122-133

Keywords: workplaces; working mothers; promoting breastfeeding in workplaces

---

*This project funded by Faculty of Nursing, Chiang Mai University.

**Corresponding Author, Associate Professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University, Email: Syimyam@mail.nurse.cmu.ac.th

***Registered Nurse, Maharaj Nakorn Chiang Mai, Faculty of Medicine, Chiang Mai University.